

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **I. D.**, bývajúcej v K., zastúpenej Advokátskou kanceláriou M. G., so sídlom v K., proti žalovanému **R. V.**, bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. A. P. H., advokátkou v K., **o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 45 C 200/2006, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22. apríla 2010 sp. zn. 4 Co 241/2009, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 22. apríla 2010 sp. zn. 4 Co 241/2009 v časti, ktorou potvrdil výrok rozsudku Okresného súdu Košice II z 10. augusta 2009 č.k. 45 C 200/2006-274 o uložení povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok 3 102 € a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 10. augusta 2009 č.k. 45 C 200/2006-274 prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne nehnuteľnosti nachádzajúce na v k. ú. N., obec K., okres K., zapísané v katastri nehnuteľností na LV X., rodinný dom s. č. X. postavený na parc. č. X., a pozemky parc. č. X. a parc. č. X. v hodnote 192 524,73 € a hnutel'né veci vo výroku rozhodnutia presne špecifikované v celkovej hodnote 3 923,52 €. Do výlučného vlastníctva žalovaného súd prikázal hnutel'né veci vo výroku presne špecifikované v celkovej hodnote 10 349,89 €. Žalobkyni uložil povinnosť vyplatit' žalovanému na vyrovnanie jeho podielu sumu 90 920,14 € do 60 dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalobkyni a žalovanému uložil povinnosť zaplatit' každému samostatne 3 102 € na účet Okresného súdu Košice II do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 22. apríla 2010 sp. zn. 4 Co 241/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil podľa § 219 O.s.p., pretože so závermi prvostupňového súdu sa stotožnil. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že niet dôvodu prihliadnúť k odvolacím námietkam žalobkyne pokiaľ ide o zaplatenie súdneho poplatku, pretože prvostupňový súd správne vychádzal zo Sadzobníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti, v ktorej potvrdil prvostupňové rozhodnutie o povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok 3 102 €, podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zruší povinnosť žalobkyne zaplatiť súdny poplatok 3 102 €. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/, g/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Uviedla, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Túto vadu dovolateľka videla v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu. V odvolaní žalobkyňa namietala, že od platenia súdnych poplatkov bola oslobodená, pričom odvolací súd túto námietku ignoroval. Ďalej namietala porušenie ústavne garantovaného práva domáhať sa súdnej ochrany v dvojinštančnom konaní. Poukázala na to, že sudkyňa okresného súdu ako aj sudkyne odvolacieho súdu boli zaujaté. Súdny spor nabral nový kurz po vstupe JUDr. K. D. (bývalej sudkyne) ako právnej zástupkyne žalovaného do konania. Odrazu žalovaný úplne zmenil skutkové tvrdenia preukázateľne odlišné od jeho predošlých písomných vyjadrení, navrhol vypočúť výlučne svoju rodinu na podporu zásadného obratu v postoji. Súd prvého stupňa mal od tohto momentu pre neho zásadné pochopenie, usmerňoval svedkov, redukoval ich drobné „nedorozumenia“ v tom, ako to „naozaj“ bolo. Krajský súd potreboval iba necelých 7 mesiacov na to, aby sa stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Z dovolania žalobkyne vyplýva, že napáda rozsudok odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa potvrdenia výroku prvostupňového rozhodnutia o jej povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Pokiaľ ide o túto časť rozhodnutia odvolacieho súdu, prípustnosť dovolania treba posudzovať podľa § 239 O.s.p. (nie podľa § 238 O.s.p.) Ide totiž o rozhodnutie, ktoré má povahu uznesenia a to aj v prípade, že je pojaté do rozsudku vo veci samej.

V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak odvolací súd a/ zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení, prípustnosť dovolania z § 239 O.s.p. vyvodiť nemožno.

So zreteľom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., t.j. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal odvolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,

g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľka v dovolaní namietala, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú videla v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu a v porušení ústavne garantovaného práva domáhať sa súdnej ochrany v dvojinštančnom konaní.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Zo spisu vyplýva, že prvostupňový súd vo výroku svojho rozsudku žalobkyňa a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť každému samostatne 3 102 € (ako súdny poplatok) na účet Okresného súdu Košice II do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (položka 6 písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov, poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva). Hoci žalobkyňa vo svojom následnom odvolaní voči prvostupňovému rozsudku uviedla, že uznesením súdu bola od platenia súdnych poplatkov oslobodená, odvolací súd sa touto námietkou žalobkyne vôbec nezaoberal. Konštatoval, že jej námietky nie sú dôvodné. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, prečo súd neprihliadol na uznesenie Okresného súdu Košice II z 28. februára 2007 č.k. 45 C 200/2006-78, resp. ako sa s touto skutočnosťou vysporiadal. Dovolací súd poukazuje zároveň na zápisnicu z pojednávania pred okresným súdom z 10. augusta 2009 (č.l. 272 spisu), z ktorej vyplýva, že na tomto pojednávaní bolo vyhlásené uznesenie o zrušení uznesenia o priznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov žalobkyňa. Toto rozhodnutie však nebolo nikdy vyhotovené a doručované žalobkyňa, nemôže byť preto právoplatné.

Svoje rozhodnutie odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené neodôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie rozhodnutia stanovujú príslušné zákonné ustanovenia (§ 157 ods. 2 O.s.p., § 167 ods. 2 O.s.p., § 211 O.s.p.). Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/2007).

V posudzovanom prípade dovolateľky to tak nebolo a preto možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti. Z práva na spravodlivý proces totiž vyplýva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že (ne)majú význam pre rozhodnutie vo veci samej (porovnaj *Krasko c/a Švajčiarsko* 1993).

Tým, že uvedené princípy neboli rešpektované odvolacím súdom, došlo k porušeniu základného práva dovolateľky na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p., § 167 ods. 2 O.s.p., § 211 O.s.p. a tým aj k naplneniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. f/ O.s.p., ktorý viedol nielen k prípustnosti, ale aj dôvodnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku. Vo vzťahu k uvedenému dovolací súd považuje námietku žalobkyne, že došlo k porušeniu jej ústavne garantovaného práva domáhať sa súdnej ochrany v dvojinstančnom konaní za nedôvodnú.

K námietke dovolateľky o rozhodovaní vecí zaujatými sudkyňami dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že dovolateľka existenciu vady uvedenej v § 237 písm. g/ O.s.p. odôvodňuje okolnosťami spočívajúcimi v postupe sudcu (súdu) v konaní, čo však nie je v zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom pre vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí. Neuviedla žiadne okolnosti, ktoré by vzbudzovali oprávnené pochybnosti o ich nezaujatosti. Námietka, že vo veci rozhodovali vylúčení sudcovia je preto taktiež nedôvodná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil v časti, ktorou potvrdil výrok rozsudku okresného súdu o uložení povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok 3 102 € a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). S poukazom na uvedené, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobkyne uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. augusta 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová